

ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ КЪМ ГРАЖДАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Национално представително проучване
Юни 2020г.

BCNL

 ALPHA[®]
RESEARCH

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПРОУЧВАНЕТО

Изпълнител:

Алфа Рисърч

Възложител:

Български център за
нестопанско право

BCNL

Представителност
на проучването:

За пълнолетното
население на страната

Обем на извадката:

1025 ефективни
интервюта

Период на
провеждане:

15-30 юни 2020 г.

Методология:

Количествено
проучване

Метод на формиране на
извадката:

Стратифицирана по
регион на местоживееене
с квота въз основа на
признаците пол, възраст,
образование

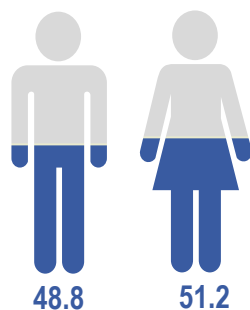
Метод на набиране на
информацията:

Пряко стандартизирано
интервю по домовете
на респондентите с
таблети

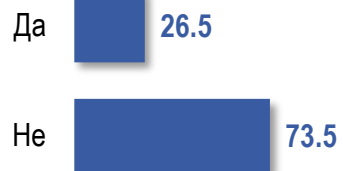

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗВАДКАТА (%)

ПОЛ

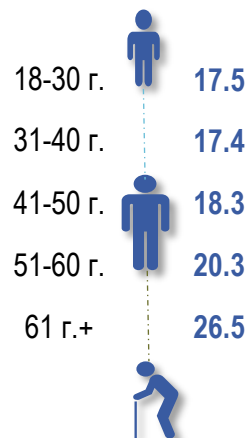
ДЕЦА ПОД 18 Г.

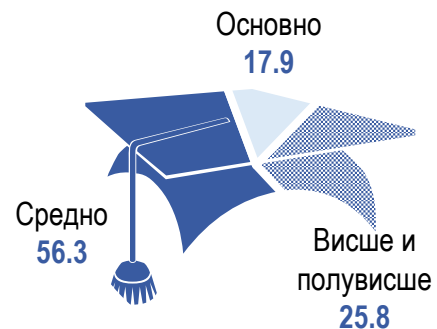
ЕТНИЧЕСКА ГРУПА

ВЪЗРАСТ

ОБРАЗОВАНИЕ

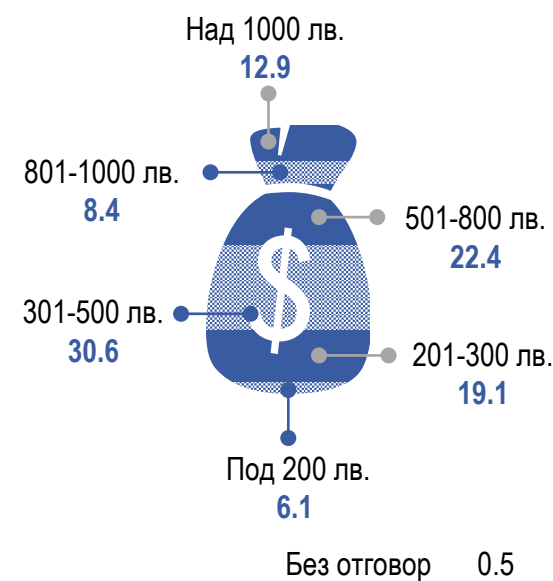
НАСЕЛЕНО МЯСТО

СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ

ДОХОД НА ЧЛЕН ОТ ДОМАКИНСТВОТО

ЦЕЛИ НА ПРОУЧВАНЕТО

Настоящото проучване си поставя следните **основни цели**:

- Да измери динамиката в отношението към неправителствените (НПО) и граждански организации (ГО) след продължителен кризисен период на атаки срещу;
- Да установи приемливите за гражданите форми на партньорство между държавата и неправителствения сектор; степен на запознатост и отношение към новосформирания Съвет за развитие на гражданското общество към МС; отношение към мониторинга на ЕС над България за спазване върховенството на закона и демократичните принципи;
- Да проследи нивата на лична активност – участие в граждански инициативи, степен на информираност, значими каузи и дейности;
- Да проследи базисните ценности, които споделят българските граждани и ролята им за формиране на активно гражданско общество. „Дръйвъри“ и „бариири“ пред развитието на гражданските организации и подкрепата за дейността им.

Проучването е частично съпоставимо с аналогично изследване на обществените нагласи, проведено през 2018г. и позволява както да се проследят тенденции, така и да се открият специфични за днешната ситуация характеристики.

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ИЗВОДИ

І.Оценка за неправителствените, гражданските организации и цялостния им принос в обществения живот

Социален контекст

Последните две години могат да бъдат определени като кризисни за мнозинството от гражданските организации в България. През този период те бяха подложени на редица атаки - от страна на някои политически фигури и определени медии; бяха проведени целенасочени кампании за разрушаване на тяхната репутация чрез представяне на изкривен образ на дейността им; не бяха приети важни програмни документи, в чието изработване те бяха участвали и които имаха за цел да подпомагат защитата на основни права на широк спектър от социални групи. Не може да се пренебрегне и негативният международен контекст - атаките срещу подобни организации в Русия, Унгария, Полша създадоха благоприятна среда за „обмен“ на техники и инструменти за дискредитиране на целия неправителствен сектор. Съвсем естествено тази ситуация рефлектира изключително негативно върху дейността на отделните организации.

Към характеристиките на социалния контекст в страната преди провеждане на проучването, трябва да прибавим и пандемията от коронавируса, разразила се в последните четири месеца. Ефектите ѝ тепърва ще бъдат оценявани, но е неоспорим факт, че тя изведе на преден план самоорганизацията на гражданите, както и дейността на доброволци, НПО и пр. по начин и в мащаб, който те не бяха успели да разгърнат в последните няколко години. Трябва да се отбележи и това, че месец след анкетното проучване избухнаха силни граждански протести срещу корупцията и правителството. Интересно е, че в него могат да бъдат открити ясни индикации за нарасналата социална възискателност и активност.

В този контекст проведеното национално представително проучване показва **ръст на подкрепата за неправителствения сектор в три много важни направления:**

1. Оценка на ролята му за развитие на обществото и защитата на важни за хората интереси;
2. Доверие в ГО;
3. Ефективност на участието му в решаването на проблемите в ключови обществени сфери.

Равнище на подкрепа за неправителствения сектор /1

1. Ролята на неправителствения сектор

От практически пълна поляризация в оценката за ползата от НПО през 2018г. (44,5:44,7), през 2020г. позитивните оценки за приноса на гражданския сектор започват да доминират с 11 на сто (49,7% : 38,8%). Трябва да се отбележи и това, че дори и 32-те на сто от анкетираните, които не виждат голяма полза от НПО, смятат, че е по-добре те да съществуват. Оценките, че НПО са вредни спадат от 7.2% на 3.7%. Стабилността на тези оценки се потвърждава и от регистрираните мнения в отговор на друг въпрос – „за възможността ГО да допринасят за решаването на важни обществени проблеми“ (44% „да“ : 33% „не“).

Съвпадението в обема на позитивните и негативни мнения в отговор на два различни въпроса е важно за точната оценка на обществените нагласи, елиминирайки случайни и ситуативни фактори, които биха могли да повлияят в отговора на един отделен въпрос. В случая, можем да направим категоричен извод, че е налице значителен ръст в оценката за ролята на ГО в развитието на обществото;

2. Доверие в гражданските организации

За последните две години доверието към гражданските и неправителствените организации се покачва от 24,7% на 31,3%, а недоверието спада респективно от 23,7 на 17,7%. Без промяна, дори с леко влошаване, остава отношението към „фондациите“. За тази организационна форма още през 2018г. бяхме направили извода, че е натоварена с много негативни конотации и е по-добре да не бъде активно използвана за обозначаване на субектите в гражданския сектор. Този извод не се е променил и досега.

Равнище на подкрепа за неправителствения сектор /2

3. Ефективност

Още по-впечатляваща е динамиката в мненията за ролята на ГО в отделните социални сфери. През 2018г. за 13 от всички тествани 15 сфери доминираше мнението, че държавата трябва да се справя с проблемите самостоятелно, без участието на гражданския сектор. Той „се допускаше“ приоритетно само в 2 сфери - природата и животните. През 2020 г. вече се настоява за участие на ГО в общо 11 сфери с изключително широк диапазон на действие – права на пациенти, права на потребители, свобода на мнение и право на справедливо правосъдие, превенция срещу насилието, предоставяне на социални услуги и защита правата на групи в риск, решаване на местни проблеми, култура, традиции. Дори и в сфери като националната и ежедневната сигурност, където на държавата продължава да се приписва почти монополна роля, е налице статистически значим ръст в подкрепата за участието и на гражданския сектор в тях.

Щетите, които претърпяха НПО, се усещат ясно в две сфери, в които имаше остри атаки срещу тях – семейство и възпитание на децата и образование. И в двете продължава да доминира схващането за решаваща роля на държавата. 44%:37% при възпитание на децата (не е измервано през 2018г.). При образованието - 47%:38%, но трябва да се отчете, че през 2018г. е било 78%:20% в полза ролята на държавата. На фона на позитивния развой в редица други сфери, тук атаките, без да променят общата положителна тенденция, очевидно са оставили своя отпечатък.

Друг важен извод, който трябва да бъде направен въз основа на тези данни е, че макар изследването да е проведено доста преди началото на протестите, искащи оставка на правителството и главния прокурор, в него се виждат ясни индикации за вече започналия процес на делегитимиране на държавата в способността ѝ да се справя с базисни свои функции.

Равнище на подкрепа за неправителствения сектор /3

Настояването за включването на гражданските организации, било като подпомагачи, било като коректив на правителствените политики, е функция както от нарасналия капацитет на ГО за решаването на конкретни казуси и проблеми, така и на разочарованието от ефективността и резултатите от провежданите политики.

Не случайно на обобщаващия въпрос, какви трябва да бъдат отношенията между ГО и държавата при решаването на различни проблеми, едва 16% заявяват, че държавата трябва самостоятелно да ги решава. 37% са на мнение, че ГО трябва да помагат на държавата, тъй като тя не може сама да се справи с проблемите, а според **32% ГО трябва настойчиво да отстояват и правата на гражданите, защото държавата може да злоупотреби с тях**. Тук отново може да се види ясна индикация за посоката на развитие на обществените настроения – спад на етатистките нагласи, одобрение за натиск при защита правата на гражданите срещу злоупотреба с тях от страна на държавата.

Какъвто и да бъде развоят на политическата криза, следващите месеци ще бъдат период на турбуленции, с много по-голям фокус върху партийната дейност, отколкото върху правенето на политики. Което означава, **че в противовес на партизацията и при наличието на остри социални проблеми, ГО имат шанс да упражнят сериозно влияние, за да подпомогнат значими социални групи в много широк спектър от дейности**. Тези месеци могат да се окажат ключови за утвърждаване на позитивните тенденции, или обратното, за ерозия на извоюваните позиции.

Фактори за промяната в отношението към ГО/1

Един от ключовите въпроси, на които трябва да даде отговор настоящото проучване, е на какво се дължи позитивната промяна в доверието към ГО след продължителен период на атаки към тях и отстъпление от важни техни позиции. Анализът на данните позволява да се открият **три основни фактора**:

1. **Натрупването, устойчивостта и мястото, което ГО постепенно са си отвоювали в местните общности през годините.** Този фактор се проявява чрез синергийния ефект от дейността на големи и разпознаваеми организации като БЧК, БХК, АБФ, Четири лапи, Зелени Балкани, Каритас, Анимус, БЦНП и др., но и по-малки местни организации, активни в решаването на остри локални проблеми, или предоставящи социални услуги.

Емпиричен индикатор за влиянието на фактора „натрупване“ – разширяването на позитивното отношение към ГО от ядрото на обичайно симпатизиращите на НПО към периферията – налице е между 5 и 10% ръст на показателите за значение, доверие и ефективност сред хората със средно образование, служители, в по-малките населени места, средното към по-възрастно поколение.

2. **Вътрешна мобилизация като контрареакция на атаките срещу ГО** - Продължителните и агресивни атаки срещу гражданския сектор (в България, но и в други източноевропейски страни), както и отказът на правителството от ключови документи, целящи защитата на каузи, с които ГО са устойчиво ангажирани, предизвика ре-мобилизация на всички, които ценностно се чувстват близки до този сектор.

Фактори за промяната в отношението към ГО/2

Емпиричен индикатор за влиянието на фактора „мобилизация“ – изключително силният ръст (от 15 до 35%) на позитивните оценки по всички направления в проучването сред относително малкото, но твърдо ядро на устойчивите симпатизанти на ГО – софиянци, жени, висшисти, представители на интелигенцията и високостатусни служители.

3. Непосредствено видимата полза от разширеното поле на дейност на ГО и доброволците по време на пандемията от коронавируса - Ако преди COVID 19, за мнозина дейността на НПО се свързваше с нишови политики, кризата обърна, или поне разшири това разбиране – гражданският сектор започна да се възприема като насочен към значими за мнозинството от българите проблеми и непосредствено защитаващ техните потребности.

Емпиричен индикатор за влиянието на фактора „разширено поле на дейност“ – обогатяване възприятието за гражданския сектор като ефективен не само по отношение на „природата“ и „животните“, но и в редица други сфери; значим ръст на оценките за ролята му по отношение на здравеопазването и правата на пациентите; подобряване на оценките за него сред по-широки социални групи, защитници като правило на традиционни ценности.

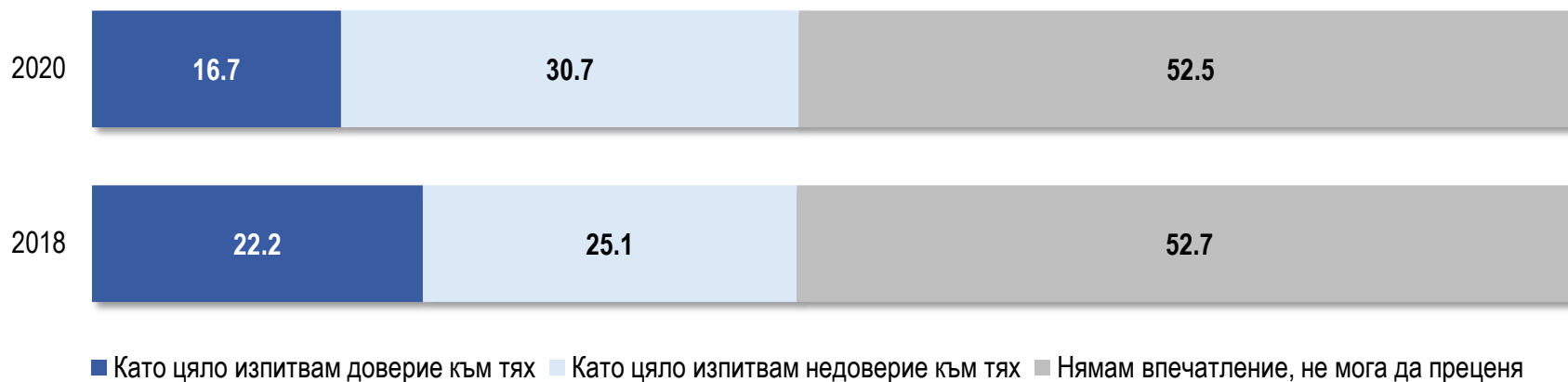
Ако обобщим, подобреният имидж и доверие към ГО се дължи както на вътрешната мобилизация на непосредствено идентифициращите се с него групи (т.е. на силно реактивното, но малко по обем ядро), така и на оценките на по-широката периферия, до която обичайните нишови политики на ГО по-слабо са достигали. Пандемията от COVID 19 показва на хората, че ГО имат капацитет да действат ефективно в полза на всеки гражданин.

Динамика на доверието към различните форми на граждански организации

Отношение към граждански и неправителствени организации

Отношение към фондации

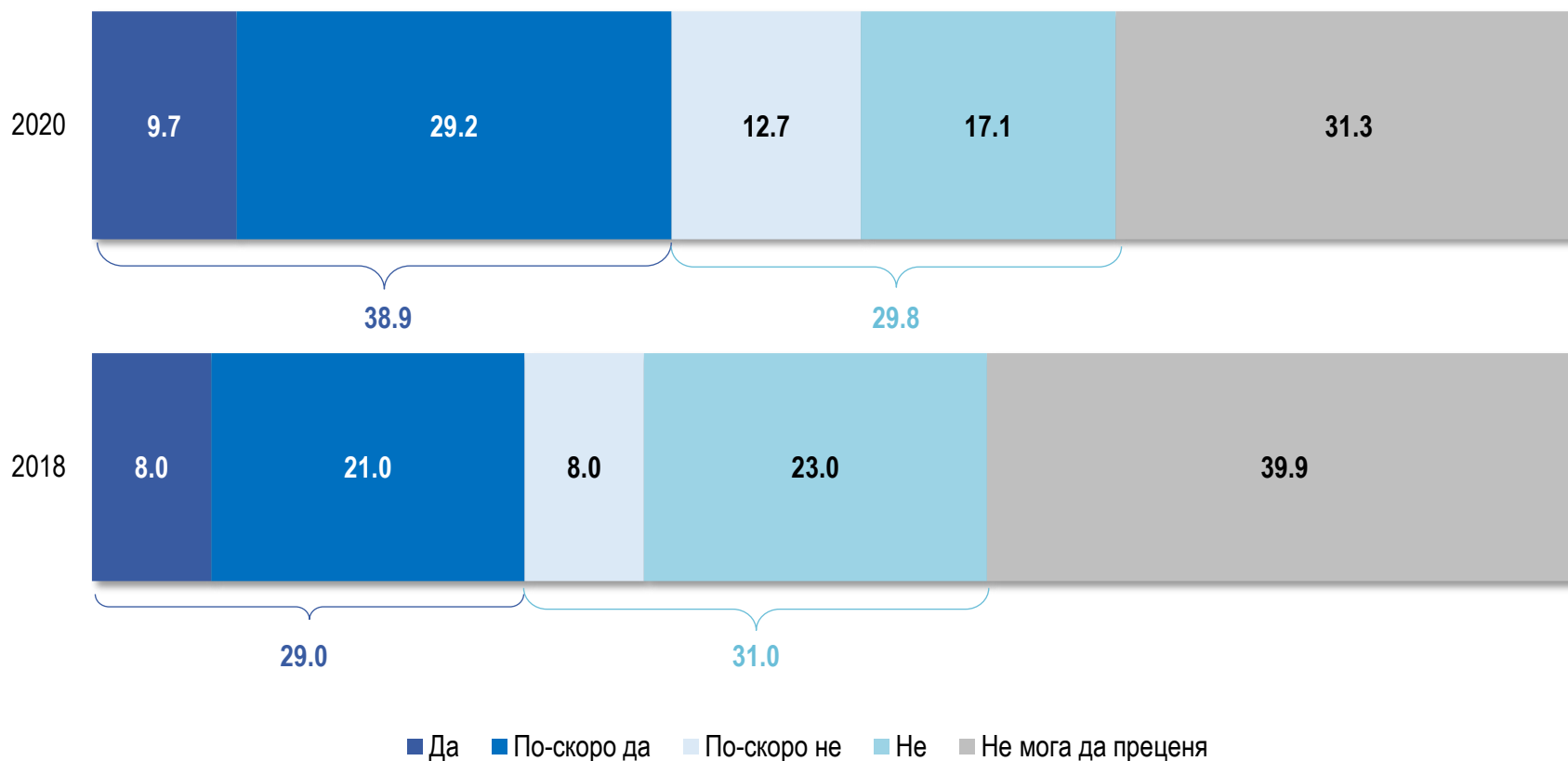

База: Цялата извадка

Q12. А като вземете всички за и против, какво е цялостното ви отношение към гражданските и неправителствените организации?
Q13. А какво е вашето отношение към фондациите, които работят в България?

Готовност за съдействие или подпомагане на НПО (%)

Бихте ли се обърнали за съдействие, или за подпомагане дейността на НПО?

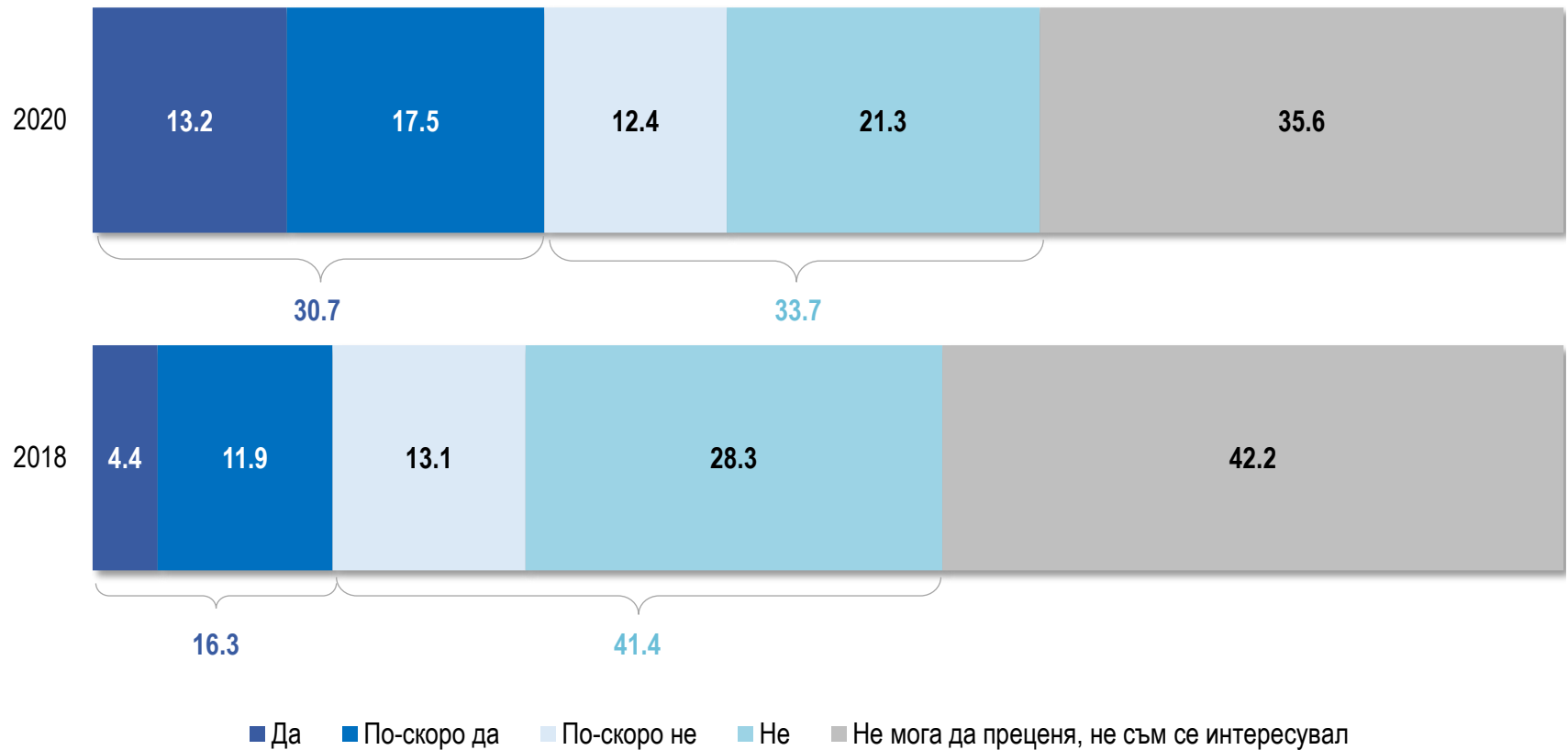

База: Цялата извадка

Q8. Независимо дали сте имали до този момент контакт с НПО или не, готов ли сте за в бъдеще да се обърнете за съдействие, или за подпомагане дейността на неправителствена организация?

Степен на идентификация с граждански организации (%)

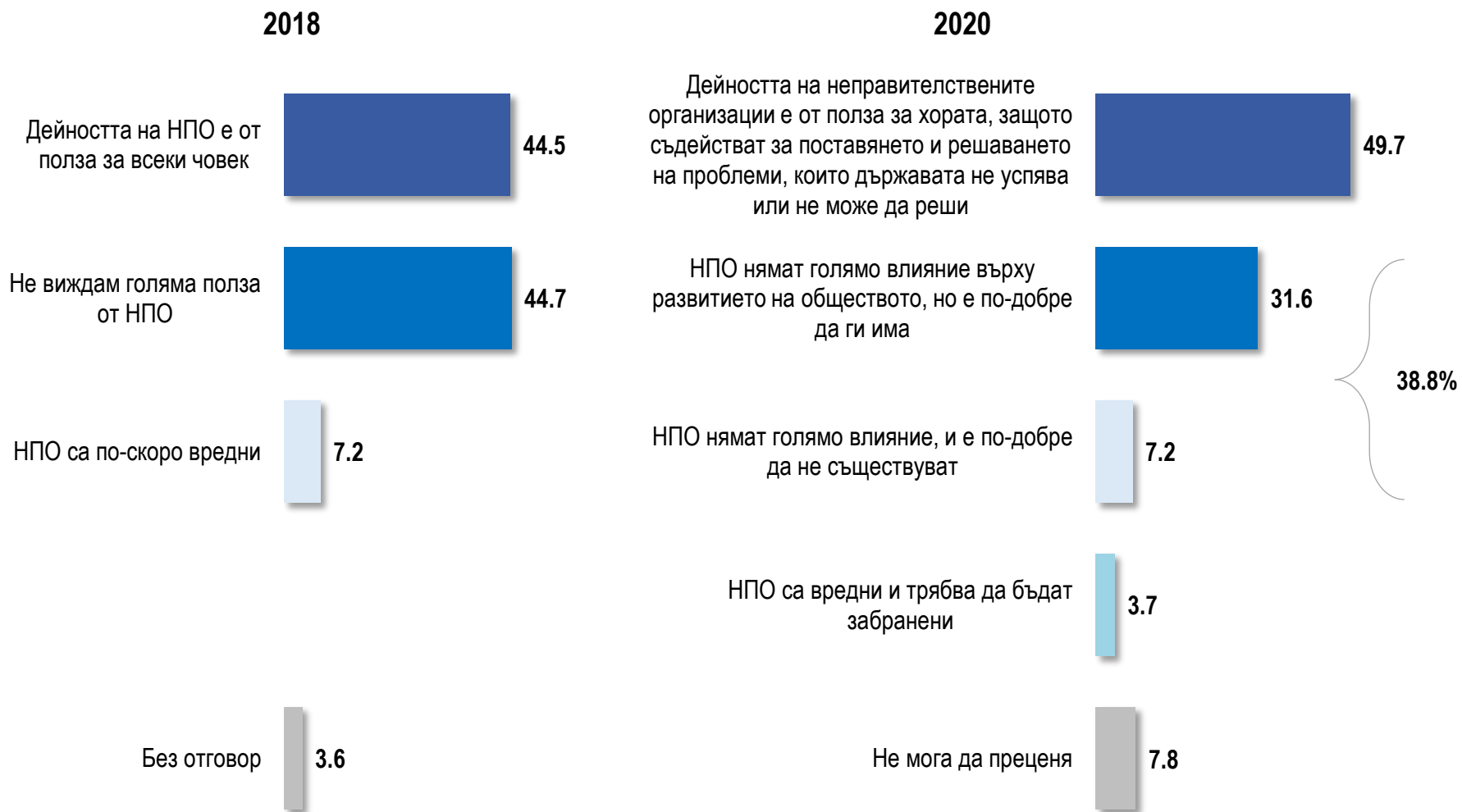
Има ли граждански организации, които изразяват ваши позиции, или съдействат за решаване на важни проблеми?

База: Цялата извадка

Q11. Знаете ли дали у нас има неправителствени организации (фондации и граждански сдружения), които представляват и защитават Ваши позиции и или/съдействат за решаване на важни за вас проблеми?

Значение на неправителствените организации (%)

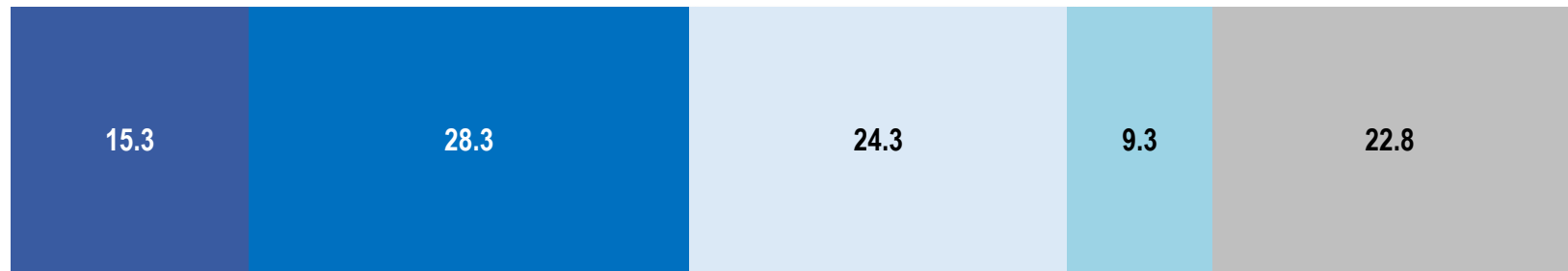

База: Цялата извадка

Q17. Някои хора казват, че НПО са много полезни, други – не толкова. Кое от следните мнения за съществуването на тези организации е най-близо до вашето?

Ефективност на неправителствения сектор (%)

В състояние ли са неправителствените организации в България да помогат при решаването на сериозни социални проблеми?

■ Да, определено ■ По-скоро да ■ По-скоро не ■ Категорично не ■ Не мога да преценя

База: Цялата извадка

Q25. Като съдите от практиката през последната година, вкл. и от кризата с коронавируса, смятате ли че неправителствените организации в България са в състояние да помогнат при решаването на сериозни проблеми?

Сфери на ангажираност на гражданските организации (%)

В кои от следните случаи държавата трябва да се справя самостоятелно и в кои е необходим участие, включително натиск от страна на граждани и различни техни организации?	Самостоятелно		Участие и на ГО		Без мнение	
	2018	2020	2018	2020	2018	2020
Национална сигурност	82.1	61.0	14.5	23.1	3.4	15.8
Ежедневна сигурност на гражданите (в дома, по улиците, на пътя)	73.2	48.6	24.2	35.8	2.6	15.6
Образование	77.6	46.8	20.0	37.8	2.4	15.4
Семейство и възпитание на децата	-	43.5	-	37.0	-	19.5
Култура и традиции'18/Традиции, идентичност '20	54.4	37.8	42.5	44.8	3.1	17.4
Решаване на местни проблеми (благоустрояване, застрояване, инфраструктура, детски заведения)	59.9	37.3	37.7	47.8	2.4	14.9
Здравеопазване, права на пациентите	67.6	35.8	29.9	49.4	2.6	14.8
Индивидуални права (несправедливо правосъдие, свобода на мнението, право на избор и пр.)	56.5	34.5	40.4	48.0	3.1	17.5
Превенция и защита от насилие – на работното място, в дома, в семейството	-	32.3	-	51.5	-	16.2
Права във връзка с работата и професионалната дейност на гражданите	52.0	31.6	44.4	49.4	3.6	19.0
Предоставяне на ПОМОЩ, ПОДКРЕПА, УСЛУГИ на групи в риск	63.1	31.2	34.0	51.2	2.9	17.5
Защита ПРАВАТА на групи в риск (бедни, малцинства, с увреждания, изложени на опасност от трафик, насилие и пр.)	66.7	29.7	31.4	50.6	1.9	19.7
Права на хората като потребители	53.4	28.1	43.7	56.2	2.9	15.7
Защита на животните	40.3	21.7	57.5	62.7	2.2	15.6
Защита на природата	42.8	21.0	53.9	63.7	3.2	15.3

База: Цялата извадка

Q23. В кои от следните случаи държавата трябва да се справя самостоятелно и в кои е необходим участие, включително натиск от страна на граждани и различни техни организации, за да бъдат решени определени проблеми? (за всяко твърдение)

II. Разбиране за отношението „граждански организации – държава“. Виждания за ролята на Съвета за развитие на гражданското общество

Партньорството „държава – неправителствен сектор“ – сътрудничество, или опозиция?

Един от важните аспекти в настоящото проучване беше да установи до каква степен обществените нагласи към НПО влияят и биха могли да повлияят на отношението на хората към ангажираността им със законодателна дейност, както и на ефективността на новосформирания Съвет за развитие на гражданското общество.

За разлика от констатираното общо повишаване на доверието към ГО в различни направления и по различни индикатори, то спрямо партньорството „държава – неправителствен сектор“ мненията остават силно поляризиращи. Две са конкретните измерения на тази поляризация:

- Първо, въпреки констатираният ръст в оценките, че е добре ГО да участват в законодателството (от 39% на 47%), то почти същият дял (48%) продължават да смятат, че участието им, *или не трябва да е решаващо, или пък, че те въобще не трябва да се месят в този процес.*
- Второ, на директния въпрос, как трябва да работят правителството и НПО в новосъздадения Съвет за развитие на гражданското общество, 48% отговарят „в сътрудничество“, 16% - „в опозиция“, 36% - „не могат да преценят“. **Интересното обаче е какво стои на „втори план“, зад това привидно доста благосклонно към „сътрудничеството“ обществено мнение. На свободно зададения въпрос „Кой е най-добре да оглави този съвет?“ – водещите посочени фигури са от опозицията, а не от правителството – Мая Манолова, Слави Трифонов, Румен Радев, Борис Бонев, Татяна Дончева и пр. Единствено Т.Дончев намира място в първата петица. Извън челото на класацията, общият преглед на имената също показва, че почти изцяло са посочвани лица, свързани с опозицията, а не с управляващите. Т.е., като цялостна нагласа и тук е налице силна поляризация, съпроводена с голяма доза неяснота какво, как и защо ще върши този Съвет.**

Отношение към мониторинга от ЕС и към финансирането на НПО

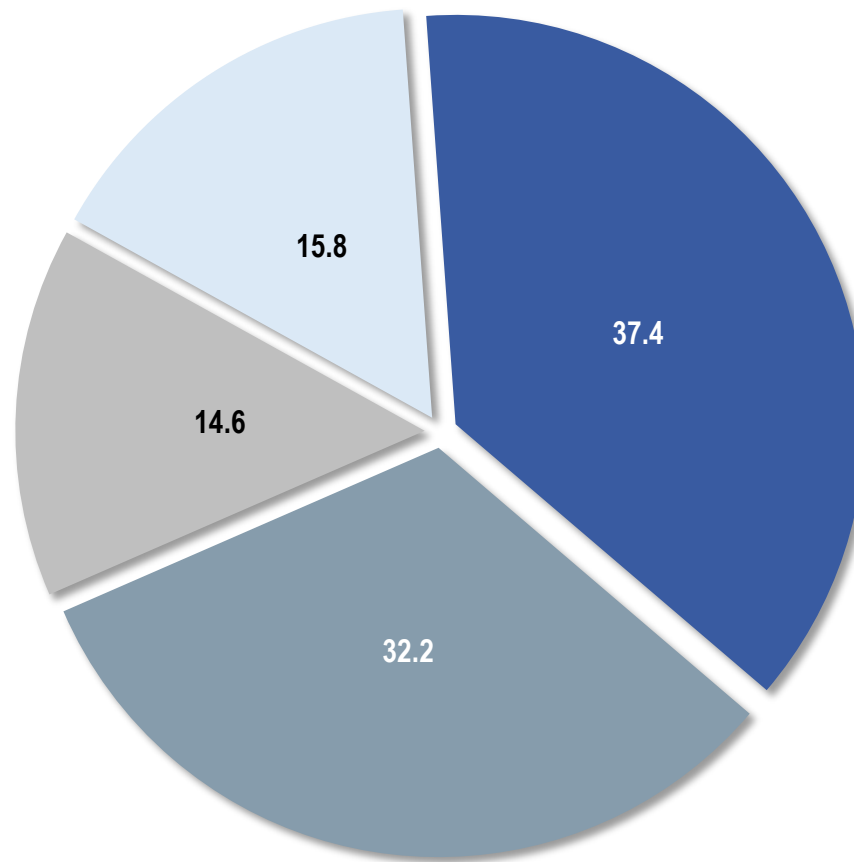
При такава степен на разделение на мненията по даден въпрос, каквато констатираме тук, може да се направи един единствен аргументиран извод: Ако опозиционните настроения вземат връх в обществото, то тогава и очакванията към НПО ще са за „опозиционност“ към правителството. Ако управляващите, които и да са те, се ползват с доверие, от ГО ще се очаква сътрудничество, с оглед по-ефективното решаване на социални проблеми. **Имайки предвид настоящия момент, най-добре за ГО би било да разработят и излязат със свои предложения за мерки и политики към различни социални групи, тъй като те ще са изключително необходими в предстоящия есенно-зимен период.**

В рамките на взаимоотношенията „ГО – държава“, са разгледани още два въпроса: Първият - необходим ли е мониторинг от ЕС за спазване на демократичните принципи на управление. **Мнозинството, 66%, категорично подкрепя такъв мониторинг**, заради неизкоренените предпоставки за злоупотреби и неефективната съдебна система в България. Вторият въпрос касае друга гореща тема – финансирането на ГО. При него отново е налице голям дял хора без мнение (44%). Сред тези, които са изразили мнение, за най-легитимно се смята финансирането от организации, свързани с ЕС (21%), от българската държава (16%), или от български частни донори (13%). Останалите натрупвания (чужди НПО, чужди частни донори, Русия или САЩ) са по-малки и се посочват основно от хора, които са запознати с начините на работа и финансирането на неправителствения сектор. 20% са на мнение, че не трябва да има никакво финансиране към НПО.

В тази ситуация, основният фокус на ГО трябва да бъде върху показване значимостта на каузите, проектите и дейностите, с които те се ангажират, а не абстрактно върху самото финансиране.

Държавата и неправителствения сектор – участие и/или натиск?(%)

Според вас, достатъчно ли е само държавата да се справя с проблемите на обществото, или е необходимо и гражданите да съдействат, да защитават своите права?

- Държавата трябва сама да решава проблемите на хората, не е необходима намеса на гражданите, на техни сдружения, неправителствени или др. под организации
- Гражданите и техните сдружения трябва да подпомагат решаването на различни проблеми, тъй като държавата сама не е способна да се справи
- Гражданите и различни техни сдружения трябва не само да подпомагат решаването на проблемите, но и да отстояват правата на хората, защото държавата лесно може да злоупотреби с тях
- Не мога да преценя

База: Цялата извадка

Q10. Ако си помислите за развитието на българското общество, какво бихте казали - достатъчно ли е само държавата да се справя с проблемите или е необходимо и гражданите да съдействат, да защитават своите права?

Необходимост от мониторинг на ЕС за спазване на демократичните принципи на управление(%)

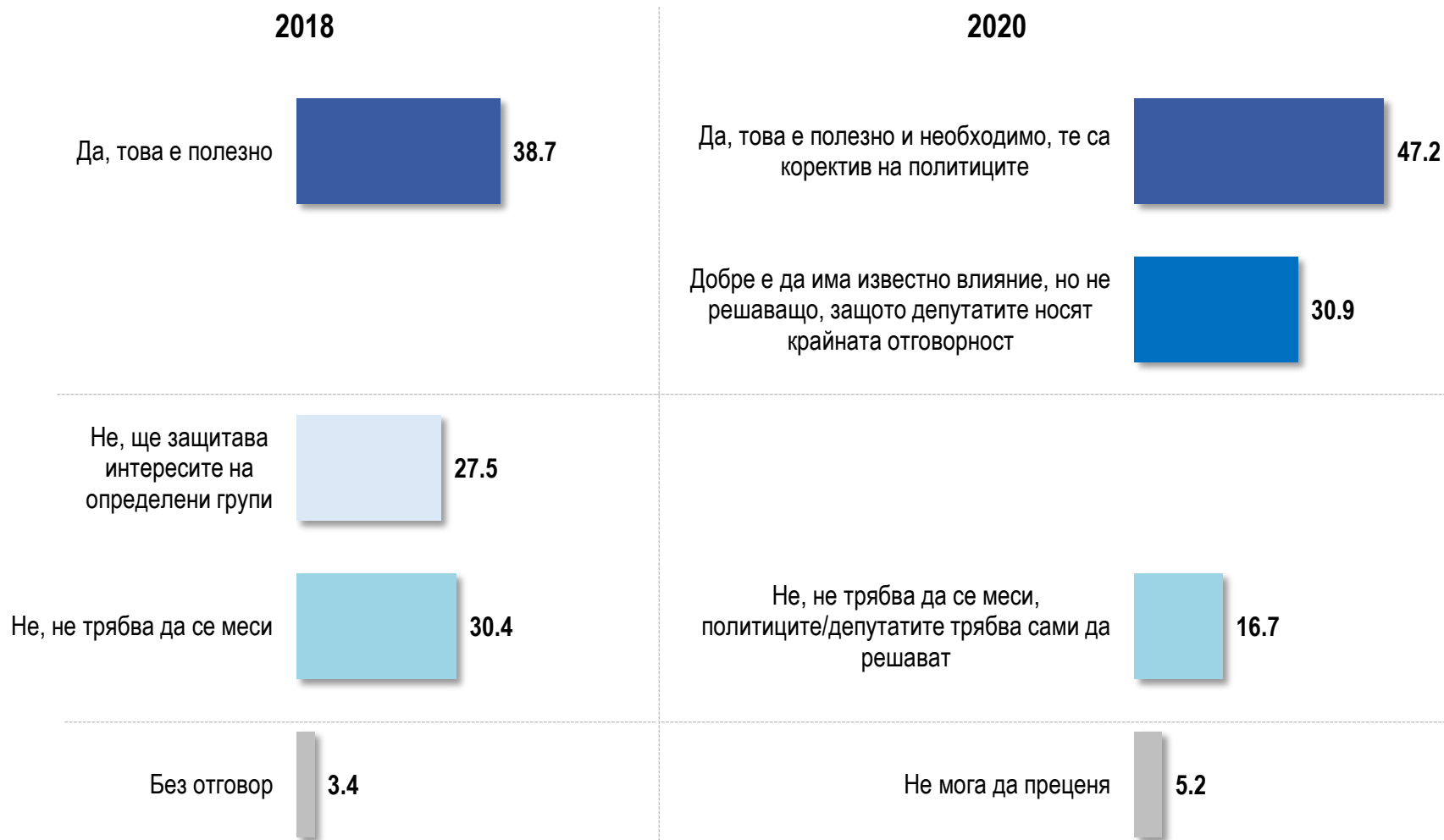
Според вас добре ли е да има мониторинг и контрол от страна на европейските институции върху българските управляващи за това, дали спазват демократичните принципи и европейските правила?

База: Цялата извадка

Q21. Според вас добре ли е да има мониторинг и контрол от страна на европейските институции върху българските управляващи за това дали спазват демократичните принципи и европейските правила?

Участие на неправителствения сектор в законодателството (%)

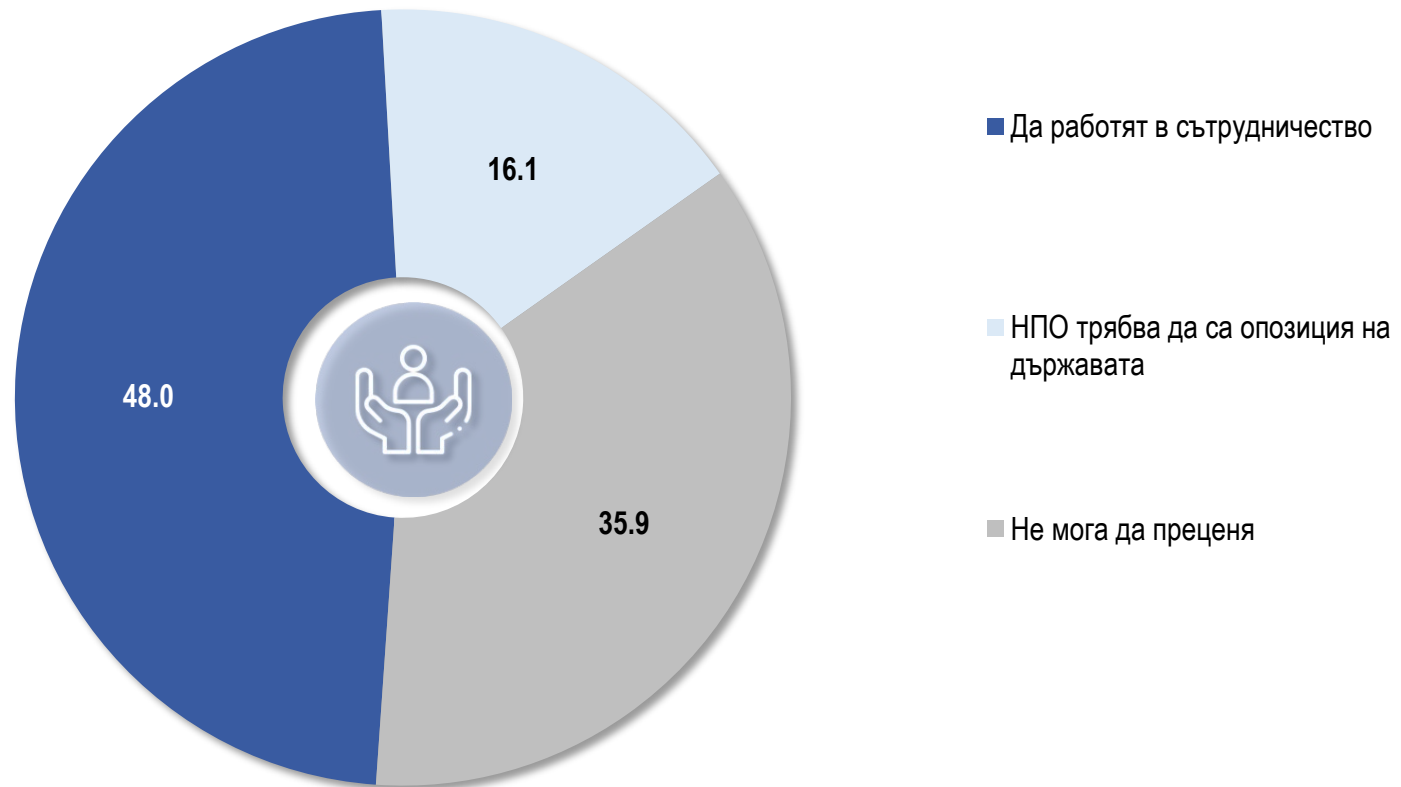

База: Цялата извадка

Q18. Според вас, добре ли е или не неправителственият сектор да влияе върху приемането на закони в Народното събрание?

Взаимоотношения между неправителствения сектор и правителството (%)

Какви трябва да се отношенията между неправителствения сектор и правителството в създадения Съвет за развитие на гражданското общество?

База: Цялата извадка

Преди няколко месеца, след провеждането на електронни избори, се създаде Съвет за развитие на гражданското общество към МС, в който неправителственият сектор сам избра своите представители, чиято цел е да подобри пратньорството между организациите и държавните структури. В тази връзка имаме няколко въпроса:
Q19. Добре ли е чрез този Съвет неправителственият сектор и държавата да работят в сътрудничество?

Предпочитания за Председател на Съвета за развитие на гражданското общество(%)

Коя публична фигура бихте предложили да оглави Съвета за развитие на гражданското общество ?

Мая Манолова	9.4	ген. Мутафчийски	0.1
Слави Трифонов	3.4	Миролюба Бенатова	0.1
Томислав Дончев	0.9	Минчо Христов	0.1
Румен Радев	0.9	Милан Миланов	0.1
Борис Бонев	0.7	Гриша Ганчев	0.1
Татяна Дончева	0.5	Методи Лалов	0.1
Бойко Борисов	0.5	Мартин Карбовски	0.1
Пламен Пасков	0.4	Мария Габриел	0.1
Ники Кънчев	0.4	Иван Марешки	0.1
Йорданка Фъндъкова	0.4	Магърдич Халваджян	0.1
Соломон Паси	0.3	Любен Дилов	0.1
проф. Иво Христов	0.3	Красимир Вълчев	0.1
Петър Стоянов	0.3	Костадин Костадинов	0.1
Петър Москов	0.3	Красимир Каракачанов	0.1
Корнелия Нинова	0.3	Йордан Камджалов	0.1
Надя Шабани	0.3	Илиян Василев	0.1
Иван Костов	0.3	Елена Ваташка	0.1
Ивайло Цветков - Нойзи	0.3	Евгений Димитров	0.1
Елисавета Белобрадова	0.3	проф. Чирков	0.1
Васил Божков	0.3	д-р Петър Берон	0.1
Борислав Сандов	0.3	д-р Николай Михайлов - психиатър, богослов	0.1
Борислав Игнатов	0.3	Георги Коритаров	0.1
Александър Кашъмов	0.3	Георги Гергов	0.1
Цвета Кирилова (Сдужение Азбукари)	0.1	Веселин Маривов	0.1
Христо Стоичков	0.1	Велизар Енчев	0.1
Стефан Цанев	0.1	Васил Иванов	0.1
Румен Бахов	0.1	Ваня Григорова от КТ Подкрепа	0.1
Росен Плевнелиев	0.1	Валери Симеонов	0.1
проф. Огнян Герджиков	0.1	Ангел Двамбазки	0.1
Петър Писарски	0.1	Акад. Юлиан Ревалски	0.1
Петър Бояджиев	0.1		
Огнян Минчев	0.1	Омбудсмана	1.2
Николай Дойнов	0.1	Друго	0.4
Николай Бареклов	0.1	Не знам/Не мога да преценя	71.1

База: Цялата извадка

Q20. Коя публична фигура бихте предложили да оглави този Съвет за развитието на гражданското общество? (свободен въпрос)

Финансирането на гражданските организации(%)

Финансиране на конкурсен принцип от кои източници би позволило на ГО и НПО да работят най-добре и да защитават интересите на гражданите?

База: Цялата извадка

Q22. Според вас финансиране на конкурсен принцип от кои източници би позволило на ГО и НПО да работят най-добре и да защитават интересите на гражданите? (възможен е повече от един отговор)

III. Личната гражданска активност – интензивност, форми, източници на информация

Участие в дейността на НПО и в граждански инициативи

Личните контакти, участие и ангажираност на гражданите с неправителствения сектор са важен индикатор както за зрелостта и влиянието му, така и за социалната база в обществото, на която той може да разчита. От тази гледна точка, няколко тенденции, които потвърждават общата картина, но дават и допълнителни нюанси, правят впечатление:

- За последните две години се запазва почти без промени делът на хората, които са членове на ГО, или пък директно са се обръщали към някоя от тях за помощ (общо 9%). **Затова пък се повишава делът на доброволците. През 2020, 9% заявяват, че са участвали като доброволци в различни акции, при 6.4% през 2015г. и 3.6% през 2018.**
- Същевременно, **налице е ръст на участието в различни граждански инициативи – от 20 сравними опции, при 16 се регистрира по-високо участие.** Такива са: дарителските акции, подкрепа на подписка или петиция, участие в акции за важни каузи, членство във Фейсбук групи, доброволчески труд, подаване на жалби, бойкот на определени стоки и магазини и пр. Както вече беше отбелязано по-горе, увеличаването на броя и локациите на активните граждани е една от важните предпоставки за разширяване подкрепата към ГО, извън кръга на традиционно симпатизиращите им групи.
- В резултат от постигнатата по-голяма разпознаваемост, от разширяване географията на макар и малките, но устойчиви ГО, както и на по-голямото доверие към сектора, **логично нараства склонността за търсене на тяхната помощ – от 29% през 2018, на 40% през 2020. Отново трябва да се подчертае позитивният факт, че се разширява не само обемът, но и профилът на хората, които биха се обърнали за помощ към НПО – от преобладаващо жени, сега вече нараства и делът на мъжете, на хората с по-ниско образование и материални възможности, на живеещите в по-малките градове. Единствено в селата НПО остават практически непознати, неразпознаваеми и поради това, хората там имат много нисък шанс за контакт с тях.**

Разпознаваеми сфери на дейност и разпознаваеми НПО

Основните разпознаваеми сфери на дейност на НПО остават екология/опазване на природната среда, благотворителност и защита на потребителите. Към тях обаче се прибавят и: защита на хора/деца с увреждания, на пациентите, права на човека/децата, подкрепа за хора в неравностойно положение.

Сравнението между разпознаваемите направления на дейност и разпознаваемите имена на НПО/фондации, показва, че няма директно покритие между тях. Като имена се разпознават основно по-големите, по-силно присъстващи в публичния дебат и медии организации (БЧК, БХК, ФАБ, Фондация Четири лапи, Зелени Балкани, Институт Отворено общество), независимо, че част от техните каузи не са пряко посочени. Същевременно, анализът на пълния списък посочени имена на ГО (малко над 90), потвърждава изводът за разширяване на разпознаваемостта, както по отношение на тяхната география, така и на демографията им. **Повече социални групи, на повече места в страната са способни да идентифицират конкретни граждански организации, което логично повишава общото доверие.**

На база на съвкупния анализ на тези данни може да се направи извода, че е налице разширяване на общия кръгзор и информираност за палитрата от каузи и дейности, с които се занимават ГО. Това обаче не е достатъчно за популяризиране на самите организации. Окрупняването на НПО и наличието на самостоятелни кампании за тяхното утвърждаване е важен компонент в постигането на достатъчно висока степен на разпознаваемост и на тази база – доверие.

Топ 5 каузи, които гражданите в най-голяма степен припознават едновременно като специфични за ГО и от най-голяма полза за развитието на българското общество, остават – здравеопазване и защита права на пациентите (което излиза на първо място), опазване на околната среда, защита на потребителите, по-добро образование (нараства двойно спрямо 2018), подкрепа за хора с увреждания и социални услуги за хора в неравностойно положение.

Източници на информация и информационни събития, допринасящи за разпознаване на НПО

Подреждането на тези каузи несъмнено е свързано с отразяването на определени активности на ГО и показва, че по-голямата публичност играе важна роля за насочване вниманието на обществеността към значими, но често negliжирани от управляващите социални проблеми.

Основен източник на информация за дейността на НПО остават телевизиите (48%, но при спад от почти 20% спрямо 2018г.). Следват уеб базираните медии, или интернет сайтове (26%), а веднага след тях се нареждат социалните мрежи, като при хората под 30г. те категорично доминират над сайтовете. Общо 39% се информират от интернет пространството. Близките и познатите, както и личните контакти остават по-назад. Въпреки това е важно да се отбележи, че личните контакти като източник на информация нарастват от 6.7% на 10.5%, което е в съзвучие с регистрираната в проучването тенденция повече хора да се обръщат лично към НПО.

Всеки пети от анкетирания се сеца за конкретно информационно събитие, от което е научил нещо за НПО. Логично, най-запомнени са широко отразените медийно казуси – протестите на майките на деца с увреждания, акциите за опазване на защитени територии по Натура 2000, епидемията от COVID 19 и пр. Изчерпателният списък е представен по-долу, на слайд 38.

Общият извод, който може да се направи е, че извън няколко повтарящи се, широко отразени медийно политически акции, в останалите случаи е налице пъстро ветрило от различни казуси и поводи, чрез които до хората достига информация за дейностите на НПО. И това не е случайно, като се има предвид, че една значителна част от информацията за този сектор идва от социалните мрежи, които по природа са сегментиращи и фрагментиращи. Добре е те трябва да продължат да се използват за достигането до групи със специфични потребности или интереси. Същевременно, секторът може да помисли и за няколко големи, силни, масови кампании годишно, които да популяризират имената на повече организации (или клъстер от организации) от сектора, като задължителна стъпка за постигане на разпознаваемост и изграждане на по-високо доверие.

Лични контакти/участие в дейността на НПО(%)

Контакт с гражданско сдружение, фондация или друга неправителствена организация

*Забележка: Опцията е задавана само през 2020 г.

База: Цялата извадка

Q7. Имали ли сте контакт с гражданско сдружение, фондация или друга неправителствена организация?

Участие в граждански инициативи (%)

В кои от следните инициативи сте участвали през последните две години?

	2015		2018		2020
Дарителска акция	18.2	↑	31.2	↑	39.5
Членство във Фейсбук групи	9.3	↓	7.3	↑	23.4
Подкрепа на петиция, подписка	9.3	↓	1.8	↑	18.2
Референдум	7.0		-	↑	10.3
Граждански инициативи в подкрепа на важни каузи	8.2	↓	5.2	↑	9.7
Общи събрания за решаване на проблем в селището/квартала, където живеете	7.0	↑	9.5		8.5
Подписка за инициране/провеждане на референдум			13.6	↓	8.2
Полагал съм доброволен труд	6.4	↓	3.6	↑	9.0
Подаване на жалби в институции(полиция, местна власт, министерства)	5.8	↓	2.0	↑	7.7
Участие в блогове и форуми	5.6	↓	4.4	↑	7.1
Бойкот (на определени стоки, магазини)	2.6	↓	1.6	↑	6.0
Обществени обсъждания и дискусии	4.1		-		5.2
Читалище	-		4.4		5.2
Спортен клуб			2.4	↑	4.8
Организирано от местна власт мероприятие	11.8		-	↓	4.6
В УС на Етажна собственост/ в квартален съвет	-		1.7	↑	4.6
Протести	5.7	↓	4.3		4.3
Хор, пенсионерски клуб	-		4.0		4.2
Подавал съм сигнал до медии	2.3	↓	1.3	↑	3.5
Участие в дейност на НПО	1.4		1.1	↑	3.5
В профсъюз	-		0.5	↑	2.9
Подаване на сигнал до местния/националния омбудсман	-		0.5	↑	2.6
Организирано от държавна институция мероприятие	4.9		-	↓	2.4
В политическа партия	-		2.0		2.1
Давал съм на съд институция	0.8		0.1	↑	1.2
Стачки	2.2	↓	0.7		0.8
Друго					3.0
В нито една	52.0	↓	47.2	↓	42.2

Q6. В кои от следните инициативи сте участвали през последните 2 години? (възможен е повече от един отговор)

База: Цялата извадка

Изчерпателен списък на посочените имена на конкретни организации (%)

Изчерпателен списък на посочените конкретни имена (общо 119)							
БЧК	5.2	Национално студентско сдружение за образователен обмен АИЕСЕК-България	0.3	Атлантическа клуб в България /АКБ/	0.1	Български фонд за жените (БФЖ)	0.1
Български хелзински комитет	3.7	"Грийнпийс" - България	0.3	Национален Младежки Форум	0.1	Сдружение "Аз обичам Пловдив"	0.1
Америка за България	3.5	Съюзът на българските писатели (СБП)	0.3	Българска организация за доброволно кръводаряване	0.1	Фондация „Трейс за хората“	0.1
Фондация ЧЕТИРИ ПАПИ	3.4	Гражданското движение "Изправи се. Б!"	0.3	Асоциация за развитие на София	0.1	Фондация "Асансьорна безопасност"	0.1
Зелени Балкани	2.0	WWF	0.3	Фондация Ханс Зайдел	0.1	Сдружение "Деца с онкохематологични заболявания"	0.1
Институт Отворено общество	1.4	Екологично сдружение "За Земята"	0.3	БРАНШОВА БИЗНЕС КАМАРА	0.1	Евро-атлантическият център за сигурност	0.1
Фондация Виа Понтика	1.3	Работилница за граждански инициативи	0.3	Фондация Бикоуз	0.1	Европейски потребителски център	0.1
Фондация "Димитър Бербатов"	1.2	HelpKarma	0.3	Сдружение "Екомисия 21 век"	0.1	Българска асоциация на професионалистите по здравни грижи	0.1
Каритас	1.0	Търговско-промишлена палата – Добрич	0.1	Сдружение ДоброЖънци	0.1	Гражданска инициатива за забрана добива на ценни кожи в Бълг	0.1
Фондация „Асоциация Анимус“	0.9	Център за междуличностен диалог и толерантност Амалипе	0.1	Сдружение „Подай ръка и подкрепи“	0.1	Animal Rescue Sofia	0.1
Фондация „Заедно в час“	0.8	Международна фондация „Св.св.Кирил и МЕТОДИЙ“	0.1	Агенция за икономическо развитие Варна	0.1	Фондация „Майко Мила“	0.1
Фондация „ПУЛС“	0.7	Сдружение "Алтернативна енергия"	0.1	Сдружение "Движение - Ние жените"	0.1	Сдружение ФЕНИЛКЕТОНУРИЯ БЪЛГАРИЯ	0.1
Български дарителски форум	0.7	Фондация „Нана Гладуиш – Една от 8“	0.1	Гражданско сдружение "БОЕЦ"	0.1	СДРУЖЕНИЕ "АСОЦИАЦИЯ НА ПАЦИЕНТИ С РЕВМАТОИДЕН АРТРИТ"	0.1
Уницеф (UNICEF)	0.5	Национален алианс за социална отговорност	0.1	Българска асоциация на пострадали при катастрофи	0.1	Национална асоциация на работещите в спешна медицинска помощ	0.1
Фондация Конрад Аденауер	0.5	Фондация "Дивите Животни"	0.1	Българско сдружение за честни избори и граждански права	0.1	СДРУЖЕНИЕ "БЪЛГАРИТЕ-ПАМЕТ И БЪДЕЩЕ"	0.1
Център за подпомагане на хора, преживели изтезание – АСЕТ	0.5	Съюз на инвалидите в България (СИБ)	0.1	Асоциация на парковете в България (АПБ)	0.1	Сдружение "България - дух и култура"	0.1
Коалицията от екологични и граждански организации "За да остане природа в България"	0.5	Съюз на глухите в България (СГБ)	0.1	Фондация „Антикорупционен фонд“	0.1	Фондация Виделей	0.1
SOS Детски селища	0.5	Съюз на българските командоси	0.1	Фондация "Малкият принц"	0.1	Асоциация "Детско сърце"	0.1
Фондация БЧНП	0.5	Националната федерация на работодателите на инвалиди "НФРИ"	0.1	Сдружение "Национална мрежа за децата"	0.1	Фондация за социална промяна и включване (ФСПВ)	0.1
Спаси София	0.4	Сдружение "Закрилици", Монтана	0.1	Дружество на психолозите в Република България	0.1	Фондация "Български център за джандър изследвания" (БЦДИ)	0.1
Българското дружество за защита на птиците (БДЗП)	0.4	Дружество на лица с тежки физически увреждания – Смелост	0.1	Българска психиатрична асоциация	0.1	Сдружение за дива природа (СДП) "Балкани"	0.1
Сдружение АЛИАНС НА ТУРИЗМА В ЮГОИЗТОЧНИЯ РЕГИОН	0.4	Балкански научнообразователен център по екология и опазване на околната среда, гр.София	0.1	Сдружение "Независими автори, музиканти и продуценти"	0.1	Сдружение "Национална камара Пожарна безопасност в строителс	0.1
Форум Гражданско участие	0.4	Сдружение на българските Кинези-Терапевти	0.1	Алтернатива за бъдещето	0.1	Фондация "Дечица"	0.1
Сдружение Диабет	0.4	Асоциация на физиотерапевтите в България	0.1	Сдружение ДАР	0.1	Спасете КОРАЛ	0.1
Фондация "За Нашите Деца"	0.3	Сдружение МИЛОСЪРДИЕ БЕРКОВИЦА	0.1	Атлантически съвет на България	0.1	Туристическо дружество „Родни балкани“	0.1
Националното движение „Русофили“	0.3	Фондация "Нашите недоносени деца"	0.1	Фондация ЕЛА И ТИ	0.1	Фондация „Радостина Константинова“	0.1
Фондация Въздигане	0.3	Българското Затворническо Сдружение за Рехабилитация (БЗСР)	0.1	Фондация Тракия	0.1	Сдружение Арт Форум	0.1
Фондация "Бъдеще за България"	0.3	Фондация „Младежи с мисия — България“	0.1	Сдружение "За Децата-2017"	0.1	Сдружение КЛУБ ЕДЕЛВАЙС 2012	0.1
Фондация Фридрих Еберт България	0.3	Фондация „Звезда на надеждата“	0.1	Фондация "Благотворителност и Милосърдие"	0.1	РЕГИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ - ВАРНА	0.1
Фондация "Сила за живот"	0.3	Фондация Калина 21	0.1	Сдружение "За по-добър живот на хората с болест на Бехтерев"	0.1		

Q14. Моля ви да посочите конкретни имена на неправителствени организации (фондации, сдружения и други), с чиято дейност сте запознати, или пък за които просто сте чували? (свободен въпрос)

База: Цялата извадка

Дейностите и каузите на неправителствения сектор(%)

Какви дейности и каузи на неправителствените организации смятате, че са от най-голяма полза за развитието на българското общество?

	2018	2020
Здравеопазване и защита права на пациентите	15,2	49,3
Опазване на околната среда	-	41,7
Защита на потребителите	37,9	38,4
По-добро образование	15,9	34,9
По-добра интеграция за хора с увреждания	24,4	31,2
Социални услуги за хора в неравностойно положение	-	31,2
Защита на демократични ценности - човешки права, независима съдебна система, медии, честни избори	14,8	30,1
Превенция и борба с насилието, вкл. в дома и семейството	-	27,7
Подпомагане на жертви на наркотици, трафик на хора и пр.	-	24,8
Развитие на културата и изкуството	10,4	21,7
Защита на традиционното семейство	-	20,4
Завръщането на българите зад граница	15,7	14,2
Подкрепа за работещите семейства	15,0	-
Друго	-	1,2
Не мога да преценя	-	17,9

Информационни източници (%)

Източници на информация за ГО

*Забележка: Опцията е задавана само за съответната година.

База: Цялата извадка

Q16. От къде най-често научавате за дейността на НПО? (възможен е повече от един отговор)

IV. Базисни ценности, проблеми и ролята им за формирането на активни граждански позиции

Значението на ценностите и ценностните идентификации за развитието на гражданското общество

Развитието на гражданското общество и гражданските организации е възможно само в определена социална среда (наличието на демократични институции, върховенство на закона, зачитане и гарантиране на индивидуалните права) и при споделяне ценностите на либералните демокрации. Същевременно, в едно плуралистично общество, обединяването на хората около общи каузи и интереси се извършва не само на базата на ценности, но и на сходни проблеми, които хората имат и които искат съвместно да разрешават.

В краткосрочен план, мониторинга на нивата на информираност, доверие и участие на хората в НПО, е важна част от прецизирането на стратегията на ГО за тяхното развитие. При формирането на по-дългосрочните стратегии за развитието на ГО, обаче, това не е достатъчно. Необходимо е максимално добро разбиране за ценностните нагласи на хората, за естеството на проблемите, с които се сблъскват и за мотивиращата (респ.демотивиращата) сила на едните и другите, върху гражданската активност. В тази връзка, в настоящото проучване беше включен блок въпроси за базисните ценности и основните проблеми на хората, както и за това доколко те се чувстват свободни в тяхното споделяне, отстояване и защита.

Ценностите/1

В изследването са включени 16 ценности, за които сме попитали анкетираниите кои са най-важни за тях. Те са разделени в двете основни групи, обособени в съвременните социални теории – *т.нар. традиционни ценности* (свързани с традиционните общности - семейството, рода, религията, родината) и *т.нар. модерни, или индивидуалистични* (свързани със съвременните демокрации, в които носител на права е индивидът – свободата, свободното изразяване на мнение, правото на личен живот, правото на протест и пр).

Какво показват резултатите?

Основополагащи и силно доминиращи в българското общество са т.нар. традиционни ценности. За 73% от анкетираниите най-важно е семейството, за 66% - децата, за 42% - родителите. По-назад сред важните за българите неща остават други две ценности от тази група – родината (30%) и религията, вярата (21%).

Значението на индивидуалните ценности отстъпва, и то значимо, на традиционните – свободата и правото на личен живот са с по 40% посочвания, свободното изразяване на мнение и гласуването на избори (36%), свободата на движение (29%), правото за сдружаване на мирни протести (12%). Както се вижда, дори на декларативно равнище те не се припознават като приоритетни от мнозинството от хората, а споделянето едновременно на 3 до 4 от тях остава затворено в около една пета от анкетираниите.

Тъкмо този ценностен аспект в нагласите на гражданите беше пренебрегнат в няколко важни казуса (Истанбулска конвенция, Стратегия за детето, Закон за социалните услуги), а той беше ключов за обръщането на общественото мнение срещу подкрепяните от ГО и държавата модернизационни политики. Важният урок за НПО секторът е, че не могат да се защитават просто политики и подходи, без успоредно с това да се отчитат базисните ценности на обществото в даден момент.

Ценностите/2

От гледна точка темата на настоящото проучване е много важно и това, дали хората възприемат важните за тях ценности като гарантирани в българското общество, или напротив, се чувстват застрашени в тяхното споделяне и защита на правата им..

Общо 42% казват, че в даден момент от живота си са чувствали застрашени във важни за тях неща в живота им. 58% - не. От тези, които са се чувствали застрашени, някаква форма на активност са проявили общо 18%. Мнозинството от останалите просто са изразявали възмущение (52%), а други 30% не са правили нищо, защото са убедени, че е безсмислено. Проявената активност се проявява преди всичко във: жалби към официални институции (9%), обръщане към ГО (7%), към медии (2%).

Първият извод от тези данни е почти самоочевиден и често констатиран в различни проучвания – неудовлетвореността в България е най-често ситуативна и без връзка с ценностите и принципите, около които е организиран социалния живот. Поради това и реакциите са спорадични – най-често се стига до оплаквания и коментари в приятелския кръг, а когато се стигне до силно напрежение – и до протести.

Вторият важен извод е, че усещането за застрашеност е най-ясно изразено сред изповядващите индивидуалистичните ценности (около 80% от хората, които някога са се чувствали застрашени, идват именно от тази социална група). А както е добре известно, мнозинството от ГО се опират именно на тази група ценности – „индивидът като носител на права“.

Обратно, анкетираните, които изповядват традиционни ценности, сред които на първо място семейството (но също така здравето, децата, родителите) доста рядко са се чувствали застрашени. Веднъж почувствали се обаче (или накарани да мислят, че са) застрашени, реакцията им е много силна. Такива са казусът с Истанбулска конвенция, Стратегия за детето, здравето в случая с пандемията от коронавируса и т.н.

Ценностите/3

Позитивният извод от ценностния анализ е, че има висока степен на припокриване между идеологията на ГО и вижданията на тяхното ядро от привърженици. Негативният е, че тези хора представляват твърде малко ядро, което много трудно може да бъде съществено разширено, освен в кратки конюнктурни периоди.

Усещането за застрашеност на фундаментална ценност е базисна предпоставка за гражданска активност. **В тази връзка, за ГО е изключително важно, без да напускат полето на ценностите, които изповядват, да разширяват кръга от проблеми и групи, с които работят.** Това може да стане, като се отворят и към други каузи, извън по-нишовите. Тези каузи се припознават от тяхното устойчиво ядро, но трудно го надскачат и затова се превръщат в лесна мишена на атака. Именно такъв процес на „отваряне“ спонтанно се случи при кризата с коронавируса, когато хората припознаха в ГО фактор за реална защита на техни екзистенциални интереси.

Ценностите (%)

Ако помислите за сегашния си живот, кои от следните неща са най-важни за вас; кои, ако бъдат застрашени, бихте направили всичко по силите си, за да ги защитите?

Здравето	75.8
Семейството	73.2
Децата	65.9
Родителите	41.7
Чистата околна среда - въздух, вода, природа	41.0
Правото на личен живот (да не бъде ограничаван от религиозни и етнически норми, да не бъде следен, ограничаван в кореспонденция)	40.7
Свободата	40.5
Личното достойнство, да не бъде унижаван както в семейството, така и извън него	40.0
Правото ми свободно да изразявам мнение, да гласувам и избирам	36.3
Правото на собственост	34.6
Доброто ми име	32.3
Работата, професията ми	29.9
Родината	29.9
Свободата на движение (правото да пътувам на различни места и в други страни)	29.2
Религията ми, вярата ми	20.8
Правото ми да се сдружавам на мирни протести	12.2

База: Цялата извадка

Q1. Повечето хора ценят сходни неща, но в зависимост от ситуацията едни или други излизат на преден план. Ако помислите за сегашния си живот, кои от следните неща са най-важни за вас; кои, ако бъдат застрашени, бихте направили всичко по силите си, за да ги защитите?

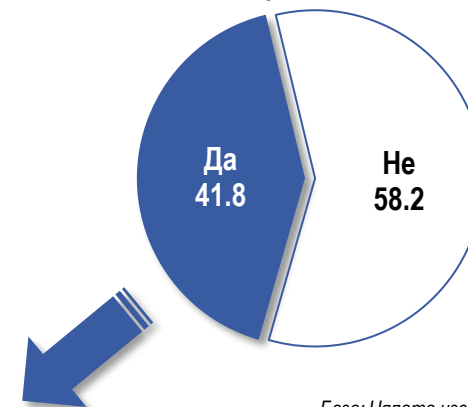
Взаимовръзка между типове ценности и усещането за застрашеност(%)

✓
42% са се чувствали застрашени в свои ценности.
80% от тях > идват от либералното ядро на НПО симпатизантите

	Ценности																
	Децата	Семейството	Родителите	Здравето	Свободата	Правото на личен живот	Свободата на движение	Правото на собственост	Чистата околна среда - въздух, вода, природа	Работата, професията ми	Личното достойнство	Правото ми свободно да изразявам мнение, да гласувам и избирам	Правото ми да се сдружавам на мирни протести	Доброто ми име	Религията ми, вярата ми	Родината	
	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	Row %	
Случвало ли ви се е досега в живота, да се чувствате застрашени в някои от нещата, които посочихте, че най-много цените?	Да	70.3	75.6	45.6	77.5	54.1	51.9	36.9	43.8	48.8	39.4	47.5	47.8	20.0	39.7	24.7	36.9
	Не	62.7	71.5	38.9	74.6	30.8	32.6	23.6	28.1	35.5	23.1	34.6	28.1	6.5	27.0	18.0	24.9
Total		65.9	73.2	41.7	75.8	40.5	40.7	29.2	34.6	41.0	29.9	40.0	36.3	12.2	32.3	20.8	29.9

Форми на активност при нарушаване на права, или сериозни проблеми (%)

Дял на хората, които са се чувствали застрашени за важни неща в живота им

База: Цялата извадка

Как постъпихте?

База: Посочилите „Да“

Q2. Случвало ли ви се е досега в живота, да се чувствате застрашени в някои от нещата, които посочихте, че най-много цените?

Q3. Как постъпихте?

V. Обобщение

Обобщение/1

След продължителен период на целенасочени атаки към неправителствения сектор и опити за ерозиране на репутацията му, националното представително проучване на Алфа Рисърч, проведено в края на юни 2020г. (месец след края на извънредното положение поради COVID 19) показва на пръв поглед изненадващи резултати - ръст в подкрепата за ГО, регистриран в широка палитра сравнителни индикатори, включени в проучването.

Налице е повишаване на оценките за НПО в три ключови направления – принос за развитие на обществото, доверие към тях, ефективност. И при трите индикатора резултатите се повишават с около 10 на сто с пряко проучването от 2018г. Няколко фактора оказват най-силно влияние върху тази позитивна динамика на обществените нагласи – осъществяването през годините натрупвания и разширяване на географията на устойчивите локални ГО; контра-мобилизацията на най-силните привърженици на НПО като реакция на атаките срещу тях; излизането от „нишовите“ политики на ГО по време на пандемията от коронавируса и достигането до широки социални групи в името на преодоляването на екзистенциалната за всички здравно-социална криза.

Изследването позволява да се направи изводът, че подобреният имидж и доверие към ГО се дължат както на вътрешната мобилизация на пряко идентифициращите се с тях групи (т.е. на силно реактивното, но малко по обем ядро), така и на оценките на по-широката периферия, която обичайно е оставала извън доминиращите теми на интерес на мнозинството ГО. **Ако продължи процесът на ангажиране на ГО с каузи, засягащи по-големи социални групи, може да се очаква, че стъпка по стъпка секторът ще намира по-широка подкрепа в обществото, разширявайки базата на хората, които припознават в него свой защитник и изразител на ключови интереси.**

Обобщение/2

За разлика от констатираното общо повишаване на доверието към ГО в различни направления и по различни индикатори, то спрямо партньорството „държава – неправителствен сектор,“ мненията остават силно поляризирани. Същевременно те са съпроводени от голяма степен на неяснота по важни аспекти от дейността им – ролята на ГО в законодателния процес, най-подходящите форми на финансирането им и начина на функциониране на новосъздадения Съвет за развитие на гражданското общество.

Общата логика на обществените нагласи е следната - държавата и ГО трябва да работят в сътрудничество за решаването на различни социални проблеми, но в този процес НПО трябва непрекъснато да упражняват натиск над държавата, защото тя а priori е склонна да злоупотребява с правата на гражданите.

Очакванията са неправителственият сектор да се лидира от ярки, публично известни защитници на гражданите, които да могат да накарат държавата да коригира политиките си, или да я заставят да изпълнява ангажиментите си. В същата посока е и настояването за продължаване мониторинга над България от страна на ЕС за спазване върховенството на закона.

Най-добрият подход за ГО в настоящия момент е да подготвят свои предложения (и евентуално политики), по най-тежките и значими актуални проблеми – социални, здравни, защита на деца и уязвими групи, изборно законодателство, защита правата на личността. В противовес на поляризацията и при очакваните остри социални проблеми, ГО ще имат шанс да упражнят сериозно влияние и да подпомогнат значими социални групи в много широк спектър от дейности. Следващите месеци могат да се окажат ключови за утвърждаване на позитивните тенденции, или обратното, за ерозия на извоюваните позиции.

Обобщение /3

За последните две години се запазва почти без промяна делът на хората, които са членове на ГО, или пък директно са се обръщали към някоя от тях за помощ (общо 9%), но се увеличава както делът на доброволците, така и на участниците в различни граждански инициативи.

Въпреки че телевизиите остават основен източник на информация за дейността на НПО, нараства значението на интернет базираните медии и социалните мрежи. Ръст се наблюдава и в броя на каузите, с които се свързва дейността на НПО. По имена обаче се познават само най-големите от тях, а информационните събития, които са довели до най-висока обща разпознаваемост, се припокриват с шумно отразени граждански по форма събития, но със силен политически отзвук. Същевременно обаче нараства разпознаваемостта на малки, но устойчиви и обърнати към местните общности, граждански организации

В тази връзка би било добре съчетаването на по-таргетирания подход към групи със специфични потребности, или интереси, което може да се осъществи чрез социалните мрежи, с организирането на няколко големи, масови кампании годишно, които да популяризират имената на значими организации (или клъстер от организации). Разпознаваемостта е задължителна стъпка към повисокото доверие.

В българското общество продължават силно да доминират традиционните над модерните (индивидуалистичните) ценности. Това разделение има ключово значение за социалната база на ГО, отношението към тях и ангажираността с каузите им. **Обобщено казано, мнозинството от ГО защитават каузи, свързани с индивидуалистични ценности, докато мнозинството от хората са привързани към традиционните.**

Обобщение /4

Ядрото от устойчиви привърженици на ГО се състои от хора, споделящи индивидуалистичните ценности, което прави доста силна връзката между организации и сподвижници. Същевременно, нарастването на позитивните нагласи към ГО се дължи не само на мобилизацията в ядрото, но и на разширяване на влиянието към периферията.

От тази гледна точка за гражданските организации е изключително важно, без да напускат полето на ценностите, които изповядват, да разширяват кръга от проблеми и групи, с които работят. Именно такъв процес спонтанно се случи при кризата с коронавируса, когато хората припознаха в ГО фактор за реална защита на техни екзистенциални интереси.

Към момента, позитивните промени в отношението към ГО на „периферията“ от техни поддръжници води до по-висока подкрепа, но тези социални групи са все още твърде предпазливи в идентификацията си с тях. **Ето защо, за да могат да бъдат припознати като „свои“ от по-големи социални групи, за ГО е ключово важно да продължат разтварянето на ветрилото и да обогатяват кръга от дейностите си. Точно защото са „граждански“, те трябва да са в състояние да защитават и по-широка палитра от каузи и интереси, а не да оставят по-масовите потребности в полето на политическата манипулация. Само по-широката социална база може да увеличи социалната ангажираност, а с това – и устойчивото влияние на гражданите върху институциите, формирането на политики и развитието на обществото.**

Национално представителното проучване „Обществени нагласи към гражданските организации, юни 2020г.“ е подготвено с подкрепата на Фондация Америка за България.

Изявленията и мненията, изразени тук, не отразяват непременно вижданията на Фондация Америка за България или нейните партньори.

За контакти:
Alpha Research
България, София 1000,
ул. Искър 54

Тел.: +359 2 9836056
Факс: +359 2 9836168

E-mail: headoffice@alpharesearch.bg
www.alpharesearch.bg

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION